

## برنامه ریزی آموزشی و پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد

□ اسماعیل آیتی - سید علی اکبر رزمی

دانشگاه فردوسی مشهد

□ مقاله حاضر مستخرج از 13 جلد گزارش نهایی طرح بزرگ تحقیقاتی تحت همین عنوان است که با همکاری 8 تن از اعضای هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد و حدود 50 تن کارشناس و دستیار در مدت سه سال به اجرا درآمده است. در سه مرحله مختلف این طرح، وضعیت گذشته و اهداف دانشگاه تا پایان برنامه دوم توسعه و امکانات مورد نیاز برای نیل به آن اهداف مورد بررسی قرار گرفته است.

### مقدمه

نحوی در گذشته دانشگاه مؤثر بوده اند (از سال 1358 تا 1371) و محاسبه شاخصهای ابلاغ شده از معاونت هماهنگی و سرپرستی مرکز تحقیق و برنامه ریزی وزارت متبوع به دانشگاهها و بعلاوه شاخصهای تکمیلی تعریف شده از طرف کمیته برنامه ریزی دانشگاه فردوسی و تحلیل وضعیت گذشته است.

مرحله دوم: تعیین اهداف آموزشی و پژوهشی دانشگاه بر اساس شاخصهای مصوب در اهداف برنامه

مقاله حاضر از 13 جلد گزارش یک طرح تحقیقاتی بزرگ که در مدت نزدیک به سه سال در دانشگاه فردوسی مشهد به اجرا درآمده استخراج شده است. در طرح مزبور سه مرحله به شرح زیر پیش بینی و مورد عمل قرار گرفته است: **مرحله اول:** جمع آوری اطلاعات بسیار حجیم و درعین حال دقیق از تمام جزئیات و متغیرهای آموزشی، پژوهشی، پرسنلی، دانشجویی، رفاهی، فضاهای فیزیکی و تمام عواملی که به

کلان آموزش عالی کشور و طرح مصوب هادی فیزیکی موجود در دانشگاه است. این مرحله بر اساس واقعیتهای موجود و امکانات قابل حصول و پیش بینی در سالهای برنامه از یک طرف و تمایلات و اهداف مربوط به گسترش و بهبود کیفی آموزش عالی از طرف دیگر تنظیم و اجرا شده است.

**مرحله سوم:** تعیین امکانات مورد نیاز در سالهای برنامه برای رسیدن از وضع موجود به اهداف تعیین شده در مرحله دوم است. این امکانات شامل نیروی انسانی مورد نیاز اعم از اعضای هیئت علمی و کارکنان غیر هیئت علمی و وسایل و تجهیزات تخصصی و غیرتخصصی در آزمایشگاهها و کارگاهها و مرکز تحقیقاتی وابسته به دانشگاهها و فضاهای آموزشی و پژوهشی و اداری و ورزشی و رفاهی و کتابخانه ها و سیستمهای اطلاع رسانی و بودجه است.

نتایج این طرح که تاکنون نظیر آن در هیچ یک از دانشگاههای کشور به اجرا درنیامده است، درسمینار رؤسای دانشگاههای کشور (بوشهر، زمستان

1370) و در سمینار معاونین پژوهشی دانشگاهها و رؤسای مراکز تحقیقاتی کشور (چاه بهار، پائیز 1370) و مجدداً در سمینار رؤسای دانشگاههای کشور (تهران، آبان 1371) به صورت سخنرانی توسط مجری طرح ارائه شد.

این مقاله به برنامه ریزی دانشگاه در کلیت آن اختصاص داشت و برنامه ریزی گروههای چهارگانه علوم انسانی، کشاورزی، مهندسی و علوم پایه در مقالات جداگانه ای ارائه می شود. ضمناً روند بحث در این مقاله از همان مراحل سه گانه طرح تبعیت می کند.

1) **تعیین شاخصها و تحلیل وضعیت گذشته دانشگاه در فاصله سالهای 1358 تا 1370**

اطلاعات جمع آوری شده و مورد تحلیل قرار گرفته در این قسمت به سه بخش عمده تقسیم می شود. این سه بخش شامل اطلاعات مربوط به رشته های تحصیلی، اطلاعات مربوط به دانشکده ها و اطلاعات مربوط به واحدهای ستادی دانشگاه هستند.

متغیرها و شاخصهای عمده در

بخش اطلاعات مربوط به رشته های تحصیلی عبارت اند از:

تعداد دانشجو؛ توزیع جنسی دانشجویان؛ نسبت دانشجو به استاد؛ بررسی افت تحصیلی و علل آن؛ هزینه سرانه آموزشی به نرخ فارغ التحصیلی؛ اعضای هیئت علمی به تفکیک مرتبه علمی، رشته تحصیلی، سوابق تدریس، تألیفات و مقالات؛ کارشناسان به تفکیک رشته و میزان تحصیلات:

امکانات آزمایشگاهی، کارگاهی و طرحهای پژوهشی در رشته مربوط. متغیرها و شاخصهای عمده در بخش اطلاعات مربوط به دانشکده ها عبارت اند از:

تعداد رشته ها؛ مقاطع تحصیلی رشته ها، امکانات آموزشی و کمک آموزشی از قبیل تعداد کلاس، کتابخانه، آزمایشگاه، کارگاه، امکانات سمعی و بصری، اتاق اساتید؛ امکانات مربوط به سمینارها، کنفرانسها و سخنرانیهای علمی.

متغیرها و شاخصهای عمده در بخش مربوط به واحدهای ستادی دانشگاه عبارت اند از:

وضعیت نیروهای انسانی هر یک از واحدها همراه با میزان تحصیلات و تخصص؛ امکانات رفاهی کارکنان؛ امکانات رفاهی و ورزشی دانشجویان، اساتید و کارکنان؛ وضعیت مرکز کامپیوتر؛ وضعیت کتابخانه مرکزی؛ پژوهشهای علمی دانشگاه؛ وضعیت چاپخانه و مرکز انتشارات دانشگاه.

در این مقاله به علت محدودیت جا، امکان معرفی و بحث در مورد تمام متغیرها و شاخصهای فوق نبوده و صرفاً نمونه هایی از آنها مورد بحث و بررسی قرار می گیرند.

#### 1-1) ترکیب دانشجویی برحسب

##### مقاطع تحصیلی

در فاصله سالهای مورد مطالعه گذشته اکثریت قریب به اتفاق دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد در مقطع کارشناسی به تحصیل مشغول بوده اند. سهم نسبی این دانشجویان از 99/5 درصد در سال 58 تا حدود 90 درصد در سالهای 65 و 66 کاهش پیدا کرده و سپس با یک روند افزایشی تا 94/5 درصد در سال 70 افزایش یافته

است. درصد دانشجویان دوره های  
کاردانی عکس این روند را طی کرده  
است یعنی از 4/7 درصد در سال 58 تا  
حدود 9 درصد در سالهای 65 و 66  
افزایش و سپس با یک روند کاهش تا  
همان حدود سال 58 پایین آمده است.  
در این میان سهم دانشجویان دوره های  
کارشناسی ارشد با رشد مختصری از  
0/5 درصد در سال 58 به حدود 1/5  
درصد در مدت ده سال افزایشی پیدا  
کرده ولی در مورد دوره های دکتری  
این مهم در حدود 0/2 درصد ثابت  
مانده است.

توجه به مقادیر و چگونگی تغییرات  
درصدهای فوق الذکر نتایج قابل توجهی  
را در برنامه ریزی دانشگاه به دست می  
دهد. اول آنکه روشن است در مورد  
دوره های کاردانی سیاست ثابتی وجود  
نداشته و در نیمی از دوره مورد مطالعه  
درصدهای مربوط به آن در حال  
افزایش و سپس با سیاست جدید  
واگذاری دوره های مزبور به وزارت  
آموزش و پرورش و مؤسسات  
آموزشی وابسته به وزارتخانه های  
دیگر در چند سال اخیر رو به کاهش

بوده است. اما نکته خیلی مهم،  
درصدهای فوق العاده پایین مربوط به  
دانشجویان دوره های تحصیلات  
تکمیلی است. بدین معنی که درصد  
دانشجویان کارشناسی ارشد در طی  
سالهای مورد مطالعه گرچه از 0/5  
درصد به 1/5 درصد افزایش یافته اما  
هنوز فوق العاده پایین است و درصد  
دانشجویان دوره های دکتری در حدود  
نزدیک به صفر یعنی حدود 0/2 درصد  
ثابت است. این نکته بسیار مهم و  
درعین حال تأسف باری است که  
درعین برخورداری این دانشگاه بزرگ  
از کادر هیئت علمی قابل توجه با درجات  
تخصصی بالا، درصد دانشجویان  
تحصیلات تکمیلی تا این اندازه پایین و  
ناچیز است و این علی رغم تاکید  
مسئولین مربوط دایر بر تشویق و  
توسعه دوره های تحصیلی تکمیلی  
است. نتایج تحقیقات در این قسمت  
اشکال عمده را در سیستم تصمیم گیری  
در تاسیس دوره های مزبور نشان می  
دهد، زیرا تناقض قابل توجهی در روش  
و عملکرد مسئولین وزارت فرهنگ و  
آموزش عالی و دفتر گسترش وزارت

مزبور که مرجع صدور مجوز تأسیس دوره های مزبور است به چشم می خورد. تاکنون در موارد متعددی اساتید و کارشناسان عالی رتبه وزارت ، تأسیس دوره ای را مورد تأیید قرار داده اند ولی بعد از ابراز موافقت اصولی، دفتر گسترش از صدور مجوزهایی امتناع ورزیده است. هم اکنون در بعضی رشته های این دانشگاه تعداد اساتید دارای درجه PH.D به مراتب بیش از برخی از دانشگاههای خارجی است که دانشجویان برای طی دوره های دکتری با هزینه های زیاد ارزی و تبعات غیرقابل اجتناب فرهنگی به آنجا اعزام می شو ند. اما متأسفانه در مورد دانشگاههای خارجی سخت گیری ودقت زیادی به عمل نمی آید در حالی که برای صدور مجوز تأسیس تحصیلات تکمیلی در دانشگاههای بزرگ داخل این همه موشکافی وسخت گیری می شود. وقتی در رشته ای استاد به اندازه کافی وجود دارد می توان کمبود تجهیزات و مجلات و کتاب را با صرفه جوی در ارز دانشجویان اعزام شده به خارج و یا مسافرتها ی کوتاه مدت به خارج تامین

کرد. جای تعجب است که در این مورد اقدام عملی قابل توجهی به چشم نمی خورد و کار دانشگاههای بزرگ کمافی السابق عمدتاً فقط بر دوره های کارشناسی متمرکز شده است و نیروهای ارزنده و متخصص خود را در سالهایی از عمر که بازدهی حداکثر دارند برای طی دوره های دکتری کماکان به خارج می فرستیم. این دانشجویان برای تامین خواسته دانشگاههای خارج باید موضوع تحقیق را طبق میل استاد راهنمای خارجی انتخاب کنند و عملاً به صورت نیروی انسانی مجانی یا ارزان قیمت دستگاههای بزرگ تحقیقاتی خارجی درآیند و حاصل چندین سال از بهترین سالهای عمرشان رساله ای باشد که مطالب آن بیشتر رافع مشکلات کشورهای میزبان خواهد بود.

## 1-2) دانشجویان خارج شده از سیستم آموزشی دانشگاه

علل خروج از سیستم آموزشی دانشگاه در این قسمت به چند نوع: اخراج آموزشی، انصراف، غیبت بیش از یک ترم، شهادت یا فوت وسایر علل

تقسیم شده و نکته قابل توجه آنکه اخراج آموزشی در مدت مورد مطالعه از 7/11 درصد نسبت به کل خارج شدگان به 19/17 درصد افزایش یافته است. این موضوع را از وضعیت و شاخصهای مربوط به وضعیت آموزش دانشجویان نیز می توان دریافت زیرا میانگین معدل دانشجویان در سالهای مورد مطالعه از 13/44 به 12/45 نزول کرده است.

نکته قابل توجه آن که وضعیت دانشکده ها در این زمینه بسیار متفاوت است و عمده مشکل در دانشکده مهندسی و تا حدی دانشکده علوم پایه متمرکز است. اما چون مقالا حاضر در مورد کل دانشگاه بحث می کند شدت مشکلات در ترکیب با دانشکده هایی که

مشکل کمتری دارند کم رنگتر نشان داده می شود. نتیجه آن که برای جلوگیری از به هدر رفتن امکانات محدود و ارزشمند آموزشی موجود بایستی در معیارهای جذب دانشجو دقت بیشتری معمول گردد و خصوصاً در تقویت بنیه علمی پذیرفته شدگان سهمیه ای، قبل از ورود به دانشگاه

تلاشی شود و تنها در صورتی در آموزش عالی پذیرفته شوند که در امتحان ورودی در سطح مساوی با دیگران رقابت کنند و از عهده برآیند. در غیر این صورت همان طور که اکنون به وضوح ثابت شده وضع فعلی نه تنها موجب اتلاف امکانات محدود آموزشی کشور در سطح عالی می شود بلکه موجب تضعیف روحیه و تخریب شخصیت خود دانشجویان سهمیه ای نیز خواهد شد. درست مانند آنکه شخص ضعیفی را به مسابقات وزنه برداری جهانی فرستاده و ناتوانی او را در مقابل دوربین و در انظار به نمایش بگذارند؛ در چنین شرایطی مسلماً به او خدمتی نشده است.

1-3) تناسب افزایش دانشجویان با افزایش اعضای هیئت علمی در ده سال مورد مطالعه، دانشجویان دانشگاه با یک رشد متوسط حدود 5 درصد از حدود پنجهزار به حدود ده هزار افزایش یافته اند. این درصد رشد در پنج سال دوم یعنی از سال 1365 تا 1370 سریعتر و معادل

5/7 درصد بوده است. این درصدها به مراتب کمتر از رشد 330 درصد تعداد دانشجویان در کشور (در مجموع بخش دولتی و غیر دولتی) در سه سال اخیر یعنی رشد متوسط سالیانه 63 درصد است (مصاحبه وزیر محترم فرهنگ و آموزش عالی با روزنامه اطلاعات).

از سوی دیگر چنانکه در جدول زیر ملاحظه می شود، تعداد هیئت علمی در همین مدت از 225 تن در سال 58 به 392 تن در سال 70 افزایش یافته است

یعنی تنها از یک رشد متوسط سالیانه 72/4 درصد در طول 12 سال

برخوردار بوده است. بدین ترتیب نسبت دانشجویان به استاد که در سال 1358 معادل 24/6 درصد بوده در سال 1370 به عدد بحرانی تر 25/59 درصد رسیده

است؛ یعنی در مدت دوازده سال دانشگاه نه تنها توفیقی در بهبود این شاخص مهم نداشته است بلکه این شاخص که شاخص کیفی مهمی در وضعیت آموزش و پژوهش دانشگاه است، بحرانی تر نیز شده است. این وضعیت معلول افزایش بی رویه دانشجویان و در عین حال عدم تخصیصی

امکانات برای تربیت کادر هیئت علمی کافی و همچنین نبود جاذبه کافی در دانشگاهها برای جذب نیروهای بیشتر و حتی حفظ نیروهای موجود بوده است.

شرح	سال 58-59	سال 70-71	درصد متوسط رشد سالیانه در دوازده سال
تعداد دانشجو	5543	10033	5/06
تعداد اعضا هیئت علمی	225	2392	4/72
نسبت دانشجو به استاد	24/6	25/59	

1-4) مقایسه چند شاخص مهم دیگر در سال تحصیلی 58-59 با سال تحصیلی 68-69

اینک ملاحظه می کنیم که در طول ده سال مورد مطالعه بعضی شاخصهای مهم دانشگاه دچار چه تغییراتی شده است. نسبت دانشجو به استاد از 24/61 درصد به 29/8 درصد افزایش یافته و هزینه جاری سرانه یعنی هزینه جاری صرف شده به ازای هر دانشجو از حدود 34 هزار تومان به حدود 40 هزار تومان افزایش یافته اما به نرخ ثابت و با توجه به تورم شدید سالهای مورد مطالعه و از دست رفتن قدرت خرید

ریال، این رقم با نرخ ثابت نه تنها افزایش نیافته بلکه به حدود 20 تا 25 درصد رقم ده سال قبل کاهش یافته است. به عبارت دیگر در دانشگاه در سال تحصیلی 68-69 مبلغی حدود یک پنجم تا یک چهارم ده سال قبل خرج هر دانشجو کرده ایم و به این ترتیب ریشه بسیاری از مشکلات دانشگاه روشن می شود. در همین زمان شاخص فضای سرانه آموزشی دانشکده ها نیز بیانگر وضعیت بحرانی موجود است. این شاخص در ده سال مورد مطالعه در دانشکده ادبیات و علوم انسانی از 6/54 متر مربع به ازای هر دانشجو به 3/40 مترمربع، در دانشکده الهیات از 5/60 به 2/20، در دانشکده علوم تربیتی از 11/3 به 5/80 کاهش یافته و در دانشکده های علوم و مهندسی نیز به ترتیب در ارقام 6 الی 7 و حدود 3 ثابت مانده است. این شاخص به عنوان مثال در دانشکده مهندسی باید حداقل 18 متر مربع باشد حال آنکه در ده سال مورد مطالعه فقط در حدود 3 مترمربع بوده است. نسبت کتاب به دانشجو در همین مدت در دانشکده ادبیات از حدود 60

جلد به ازای هر دانشجو به حدود 30 جلد یعنی نصف، در دانشکده الهیات از حدود 70 به حدود 30 کاهش یافته و در دانشکده کشاورزی در حدود 12 الی 13 ثابت مانده است. نکته جالب توجه دیگر اینکه بر اساس آخرین محاسبات که مربوط به سال تحصیلی 70-71 است در بیشتر شاخصهای دانشگاه فردوسی با اهداف تعیین شده برنامه پنجساله اول فاصله بسیار دارد. به عنوان مثال نسبت دانشجو به استاد در گروههای علوم انسانی و فنی و مهندسی در برنامه اول به ترتیب 25 و 17 درصد بوده در حالی که در دانشگاه فردوسی این شاخص به ترتیب 35 و 20 درصد است.

(2) تعیین اهداف دانشگاه در فاصله سالهای 71 تا پایان برنامه دوم (سال 77)

مرحله دوم طرح، یعنی تعیین اهدان آموزشی و پژوهشی دانشگاه در سالهای باقیمانده از برنامه اول و سالهای برنامه دوم به خاطر ماهیت پیچیده خود، از نظر کیفی و عمق، احتیاج به تفکر و تامل و



تدبر زیادی داشت تا روش کار معلوم شود و مبانی تعیین اهداف به دست آید. اشکال در این است که اهداف دانشگاه را بایستی در چهارچوب اهداف کلان آموزش عالی که در قانون برنامه به تصویب مجلس رسیده است، تعیین و در راستای برنامه کل حرکت کرد. اما سؤال اصلی این است که آیا سهم هر دانشگاه و هر مجتمع آموزش عالی و هر مرکز تحقیقاتی در ارتباط با برنامه کل روشن است و رابطه اهداف مراکز مزبور با یکدیگر و رابطه هر یک با اهداف کل مشخص شده است؟ در بررسی گسترده ای که توسط این تحقیق به عمل آمد روشن شد که پاسخ این سؤال منفی است و این وضعیت، موضوع تعیین اهداف را بسیار مشکل کرده است. به همین دلیل تصمیم گرفته شد که فعلاً اهداف دانشگاه فروسی مشهد بر اساس محورهای که ترکیبی از اهداف برنامه کلان و واقعیتها و امکانات موجود و قابل پیش بینی آتی است تبیین شوند تا در آینده تکامل یافته و اصلاح گردند.

محورهای عمده مزبور به قرار زیر تعیین شدند:

1) تعداد اعضای هیئت علمی فعلی و قابل جذب در سالهای برنامه و

تعیین ظرفیت دانشجوی بر اساس شاخص نسبت دانشجو به استاد  
 2) روند حرکت گذشته و سهم هر رشته دانشگاه در همان رشته و در کل کشور  
 3) نرخ بهره برداری از فضاهای فیزیکی و توجه به طرحهای عمرانی در حال اجرا و پیشی بینی زمان بهره برداری از آنها  
 4) اهداف تعیین شده در برنامه کلان (کتاب برنامه) از نظر درصد رشد دانشجویی در رشته های مختلف  
 5) نظرخواهی از گروههای آموزشی تعیین تعداد دانشجوی قابل جذب در سالهای آتی برنامه بر اساس هر یک از محورهای فوق الذکر در رشته ها و دانشکده های مختلف منتج به نتایج مختلفی شده و بدین ترتیب نمی توان همه محورها را در تعیین اهداف دانشگاه ملاک قرارداد. از طرفی نمی توان از هیچ یک از محورها به عنوان یک حقیقت موجود صرف نظر کرد. این دومین سؤال مشکل این مرحله است که مقدار قابل توجهی از وقت و انرژی این تحقیق را به خود اختصاص داده است



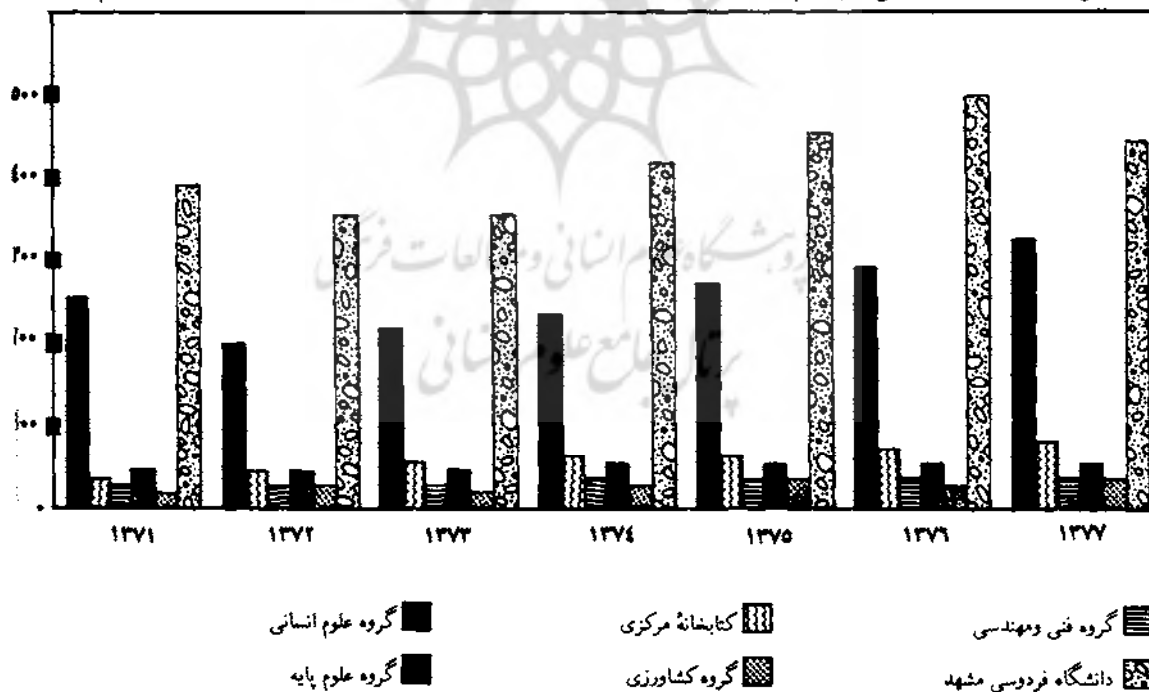
برآورد کل کتاب و مجلات دانشگاه فردوسی مشهد طی سالهای ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۷

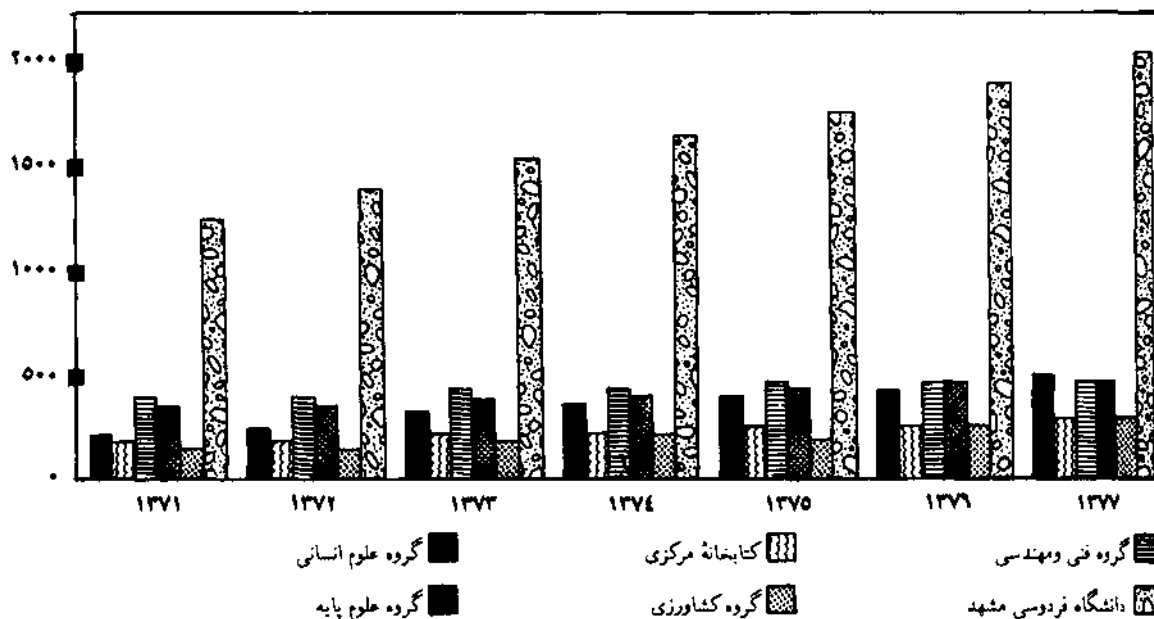
سال	گروه علوم انسانی		کتابخانه مرکزی		دانشکده مهندسی		دانشکده علوم		دانشکده کشاورزی		دانشگاه فردوسی	
	کتاب	مجله	کتاب	مجله	کتاب	مجله	کتاب	مجله	کتاب	مجله	کتاب	مجله
۱۳۷۱	۲۵۶۴۷۹	۲۲۸	۳۸۹۲۸	۱۶۷	۲۷۱۴۲	۳۸۸	۴۵۵۸۶	۳۴۵	۲۰۳۲۰	۱۲۴	۳۸۸۴۵۵	۱۲۷۲
۱۳۷۲	۲۰۲۴۲۲	۲۶۵	۴۶۸۵۶	۱۸۷	۲۹۲۸۲	۴۰۳	۴۷۱۴۰	۳۶۸	۲۲۲۵۲	۱۶۴	۳۴۸۳۲۴	۱۳۸۷
۱۳۷۳	۲۱۸۲۴۱	۳۲۸	۵۴۷۸۴	۲۰۷	۳۱۴۲۴	۴۱۸	۴۹۳۰۶	۳۹۱	۲۴۵۸۵	۱۸۴	۳۷۸۲۴۲	۱۵۲۸
۱۳۷۴	۲۳۹۸۰۰	۳۶۲	۶۲۷۱۲	۲۲۷	۳۳۵۶۶	۴۳۳	۵۱۲۷۹	۴۱۴	۲۷۰۴۵	۱۹۹	۴۱۴۴۰۴	۱۶۳۵
۱۳۷۵	۲۷۰۶۷۰	۳۹۷	۷۰۶۴۰	۲۴۷	۳۵۷۰۸	۴۴۸	۵۳۳۲۰	۴۳۷	۲۹۷۴۹	۲۲۴	۴۶۰۰۹۹	۱۷۵۳
۱۳۷۶	۲۹۵۵۱۴	۴۴۱	۷۸۵۶۵	۲۶۷	۳۷۸۵۰	۴۶۳	۵۵۴۶۳	۴۶۰	۳۲۷۲۳	۲۵۷	۵۰۰۰۱۱۷	۱۸۸۸
۱۳۷۷	۳۲۸۶۹۹	۵۱۰	۸۶۵۰۰	۲۸۷	۴۰۰۰۰	۴۸۰۰	۵۷۶۸۲	۴۸۲	۳۵۹۹۵	۲۲۸	۵۴۸۸۷۶	۲۰۴۷

• ضمناً در این دانشکده تعداد ۴۵۰۰ نسخه استاد نیز موجود است که در جدول منظور نشده است.

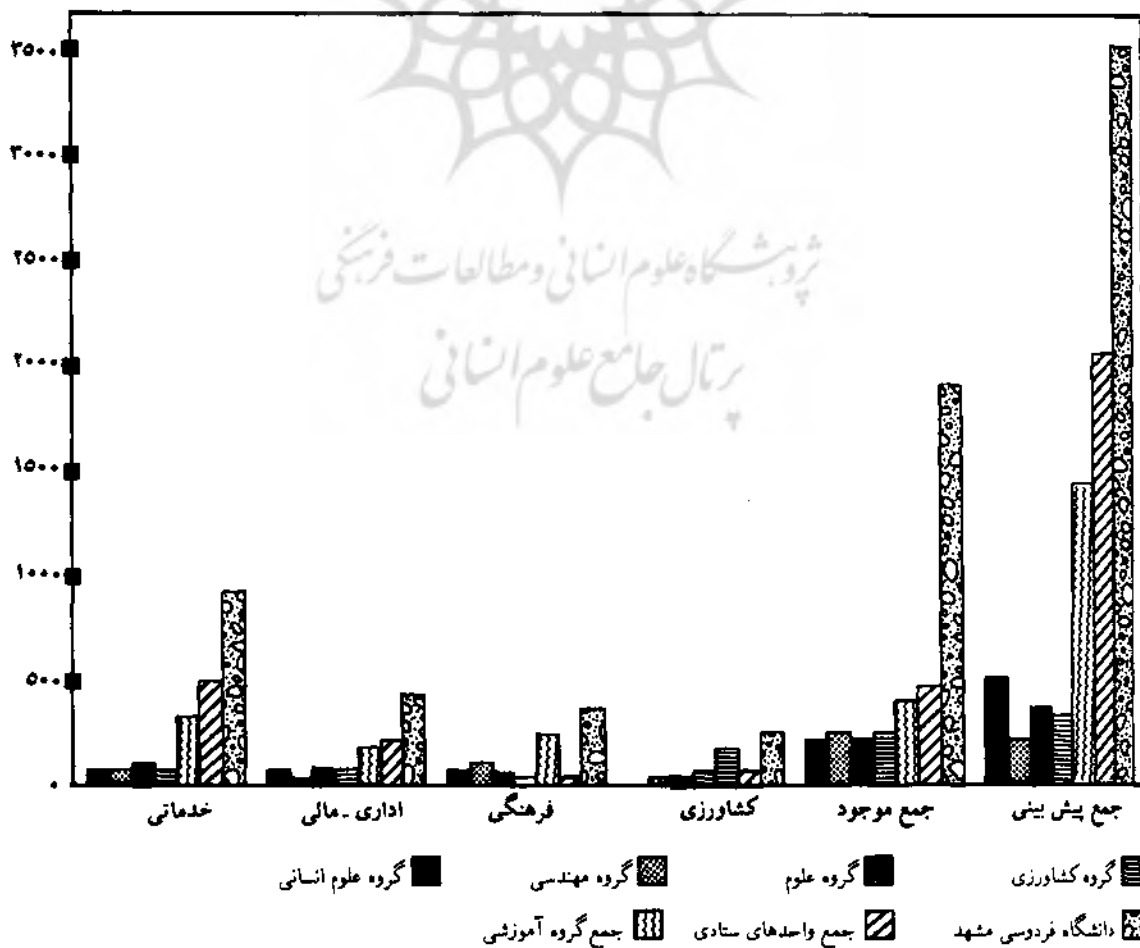
ارقام به هزار

برآورد کل کتابهای دانشگاه فردوسی مشهد تا پایان سال ۱۳۷۷





کارکنان غیر هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد به تفکیک تخصص تا پایان سال ۷۷



کارکنان غیر هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد به تفکیک تخصصهای مختلف تا پایان سال ۱۳۷۷

شرح	تخصص	خدماتی	اداری - مالی	فرهنگی - آموزشی	کشاورزی یافتی مهندسی	جمع	
						موجود	پیش بینی *
ادبیات و علوم انسانی		۳۹	۲۶	۳۰	۲	۹۷	۱۵۸
الهیات و معارف اسلامی		۲۱	۱۰	۸	۴	۴۳	۷۳
علوم تربیتی و روان شناسی		۱۸	۱۵	۲۳	۱	۵۷	۱۰۹
علوم اداری و اقتصادی		۱۴	۱۰	۸		۳۲	۱۵۱
جمع گروه علوم انسانی		۹۲	۶۱	۶۹	۷	۲۲۹	۴۹۱
مهندسی		۷۹	۲۵	۹۵	۴۹	۲۴۸	۲۲۶
علوم پایه		۹۴	۳۶	۵۳	۲۵	۲۰۸	۳۸۵
کشاورزی		۵۹	۴۲	۴۶	۸۶	۱۳۳	۳۳۸
جمع واحدهای آموزشی		۳۲۴	۱۶۴	۲۶۳	۱۶۷	۹۱۸	۱۴۴۰
حوزه ریاست دانشگاه		۲	۲۳	۶		۵۲	۲۱۲
معاونت اداری و مالی		۲۵۹	۸۹		۳۸	۳۸۷	۸۱۱
معاونت آموزشی			۵			۱۳۳	۲۵۴
معاونت امور دانشجویی		۲۵۰	۵۵	۱۳	۴	۳۲۲	۴۴۴
معاونت پژوهشی		۸	۳۴	۶	۲۶	۷۴	۳۰۹
معاونت دفاعی			۴	۲		۶	۱۶
جمع واحدهای ستادی		۵۱۹	۲۱۰	۲۷	۶۸	۹۷۴	۲۰۴۶
جمع کل دانشگاه		۹۳۵	۴۳۵	۳۵۹	۲۴۲	۱۸۹۲	۳۴۸۶

\* پیش بینیها عمدتاً تا پایان برنامه دوم است.

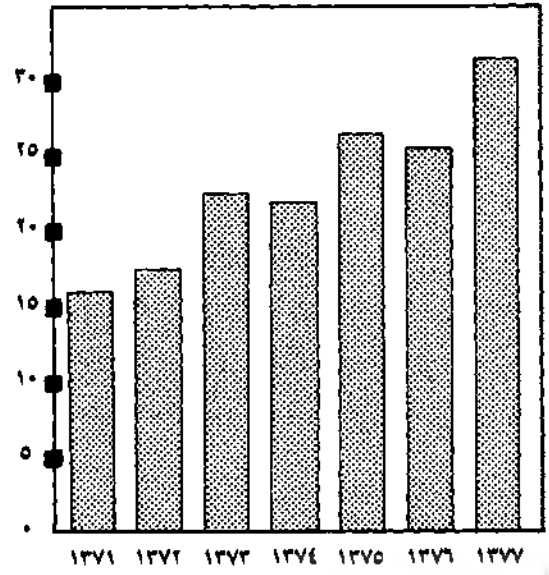
شوروشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی  
مرکز جمع علوم انسانی

سال	بودجه ارزی به دلار	معادل بودجه ارزی به ریال	بودجه ریالی	جمع کل
۱۳۷۱	۳۵۲/۰۱	۱۵۹۱۲۰۶	۱۴۳۷۳۲۲۱	۱۵۹۶۴۴۲۷
۱۳۷۲	۳۵۲۱/۵۴	۲۱۱۲۹۲۴	۱۵۵۶۵۵۴۰/۳۵	۱۷۷۷۸۱۶۱/۳۵
۱۳۷۳	۶۳۱۲/۱۸۳	۳۷۸۷۳۰۹/۸	۱۸۴۱۱۵۵۷/۶	۲۲۲۲۸۸۶۷/۴
۱۳۷۴	۴۰۳۴/۲۷۶	۲۴۲۰۵۶۵/۶	۱۹۳۸۰۶۰۱/۹	۲۱۹۰۱۱۶۷/۵
۱۳۷۵	۶۵۲۴/۷۷۶	۳۹۱۴۸۶۵/۶	۲۲۲۲۶۹۹۷/۵	۲۶۵۴۱۸۶۳/۱
۱۳۷۶	۳۹۲۷/۸۰۵	۲۳۵۶۶۸۳	۲۳۰۱۶۱۰۱/۳	۲۵۳۷۲۷۸۴/۳
۱۳۷۷	۴۳۱۲/۲۲۳	۲۵۸۷۹۳۳/۸	۲۸۸۵۵۵۸۹/۳	۳۱۴۴۳۵۲۳/۱

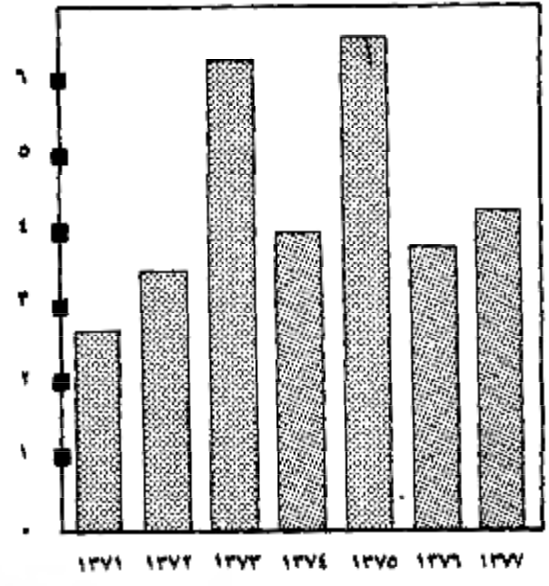
▶ بودجه کل ارزی - ریالی دانشگاه فردوسی مشهد طی سالهای ۷۱ تا ۷۷ (به قیمت ثابت سال ۷۱)

ارقام به هزار

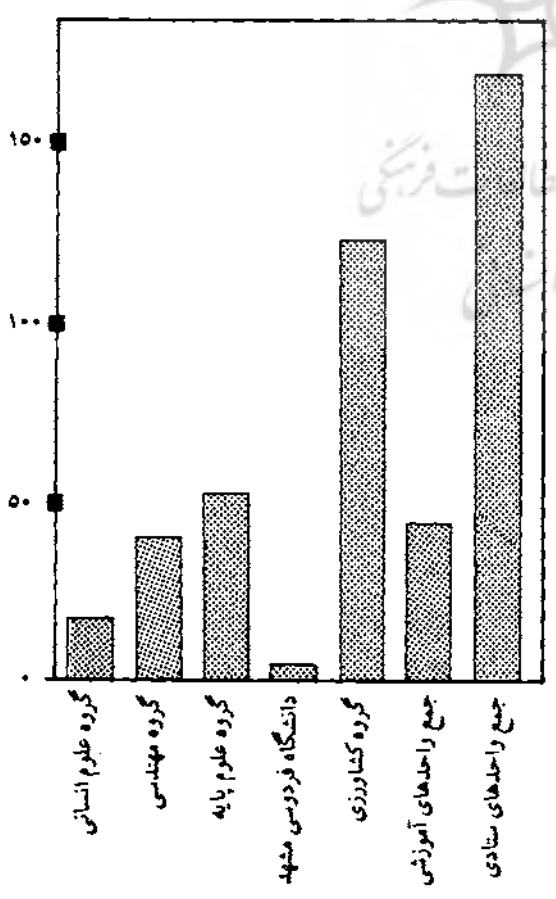
بودجه ریالی مورد نیاز دانشگاه فردوسی مشهد به قیمت‌های سال ۱۳۷۰ تا پایان سال ۱۳۷۷  
ارقام به میلیون ریال



بودجه ارزی مورد نیاز دانشگاه فردوسی مشهد تا پایان سال ۱۳۷۷  
(به قیمت ثابت دلار سال ۱۹۹۱)  
ارقام به هزار دلار



فضای فیزیکی مورد نیاز دانشگاه فردوسی مشهد تا پایان سال ۷۷ به تفکیک بخش‌های مختلف  
ارقام به هزار



فضای فیزیکی مورد نیاز دانشگاه فردوسی مشهد تا پایان سال ۷۷

دانشکده	متر مربع
ادبیات و علوم انسانی	۵۵۰۰
الهیات و معارف اسلامی	۲۹۱۵
علوم تربیتی و روان‌شناسی	۱۲۸۶۲
علوم اداری و اقتصادی	۷۳۳۲
جمع گروه علوم انسانی	۲۸۹۰۹
مهندسی	۴۰۰۰۰
علوم پایه	۵۲۰۰۰
کشاورزی	۲۸۲۶
جمع واحدهای آموزشی	۱۲۳۴۳۵
جمع واحدهای ستادی	۴۴۸۷۶
جمع کل دانشگاه	۱۶۸۳۱۱

این فضا فقط مربوط به کتابخانه است.